

vil være *dårligere* stillet under en fri handel i Europa. Det drejer sig først og fremmest om varerne bomuld, rayon, papir, læder og ure samt formentlig om porcelæn, fodtøj og legetøj.

De engelske industrier, der sandsynligvis vil *vinde* ved en fri handel, er industrier der fremstiller motorkøretøjer, kemikalier, uld, el-artikler, maskiner, gummi-varer, stål, trikotage og manufaktur. Formentlig vil også følgende industrier vinde ved friere handel: jern og metal, flyvemaskiner, skibsbygning, olieraffineri, byggematerialer, glas, instrumenter og sportsartikler.

Jernindustrien, jutefabrikanter og møbelindustrien skulle ikke blive berørt af en friere handel.

Englænderne anser det selv for en af deres væsentligste fordele, at deres industrivirksomheder gennemgående er meget store, målt med europæisk målestok. Deres alvorligste problemer er den lave investeringsrate og langsomme økonomiske vækst samt deres underlegenhed i forhold til kontinentet i formgivning, salg og service.

Størstedelen – og den mest interessante del – af bogen optages af en detaljeret gennemgang af de enkelte industriers stilling. Man får her en række korte sagkyn-

dige vurderinger af markedsudviklingen i Europa for alle de vigtigste industrivarer.

Lauge Stetting.

Ragnar Bentzel, Kurt Eklöf, Göran Albinsson, Barbro Bröms, John Ekström, Odd Gulbrandsen, Åke Sanell, Karl-Oloy Samuelsson: **Den privata konsumtionen i Sverige 1931–65.** Industriens Utredningsinstitut, Stockholm 1957. 475 sider, 38 sv. kr.

Denne forbrugsundersøgelse er foretaget af en gruppe økonomer på *industriens Utredningsinstitut* under ledelse af Ragnar Bentzel. Hovedformålet har været at foretage en *forbrugsprognose*, men derudover får man i bogen en rent deskriptiv oversigt over *forbrugsudviklingen* siden 1931.

Prognosen omfatter ikke forbrugets *omfang*, men dets *sammensætning*. Beregningerne er gennemført under forudsætning af såvel en 3 pct. som en 2 pct. årlig stigning i det samlede forbrug pr. indbygger. Under den første forudsætning bliver det sammenfattede resultat af undersøgelsen følgende:

En 2 pct. stigning i forbruget viser et tilsvarende udviklingsmønster, men kun med en mængdestigning på 27 pct.

De otte hovedgrupper, der er nævnt i tabellen, gennemgås i detaljer i hver sit

	Forbrug 1955 mill. sv. kr.	Udgiftsandel i pct.		Mængdeforøgelse 1955–65 i pct.
		1955	1965	
Levnedsmidler	11.618	42,1	39,5	25
Bolig	3.810	13,8	13,6	36
Beklædning	3.780	6,5	14,3	55
Boligudstyr	1.790	13,7	7,5	67
Husholdningstjenester	693	2,5	2,5	(22)
Rejser	2.805	10,2	11,1	60
Fritid	1.601	5,8	6,3	50
Sygdom og hygiejne	1.473	5,3	5,4	(36)
Ialt	27.570	100,0	100,0	39

vil være *dårligere* stillet under en fri handel i Europa. Det drejer sig først og fremmest om varerne bomuld, rayon, papir, læder og ure samt formentlig om porcelæn, fodtøj og legetøj.

De engelske industrier, der sandsynligvis vil *vinde* ved en fri handel, er industrier der fremstiller motorkøretøjer, kemikalier, uld, el-artikler, maskiner, gummi-varer, stål, trikotage og manufaktur. Formentlig vil også følgende industrier vinde ved friere handel: jern og metal, flyvemaskiner, skibsbygning, olieraffineri, byggematerialer, glas, instrumenter og sportsartikler.

Jernindustrien, jutefabrikanter og møbelindustrien skulle ikke blive berørt af en friere handel.

Englænderne anser det selv for en af deres væsentligste fordele, at deres industrivirksomheder gennemgående er meget store, målt med europæisk målestok. Deres alvorligste problemer er den lave investeringsrate og langsomme økonomiske vækst samt deres underlegenhed i forhold til kontinentet i formgivning, salg og service.

Størstedelen – og den mest interessante del – af bogen optages af en detaljeret gennemgang af de enkelte industriers stilling. Man får her en række korte sagkyn-

dige vurderinger af markedsudviklingen i Europa for alle de vigtigste industrivarer.

Lauge Stetting.

Ragnar Bentzel, Kurt Eklöf, Göran Albinsson, Barbro Bröms, John Ekström, Odd Gulbrandsen, Åke Sanell, Karl-Oloy Samuelsson: **Den privata konsumtionen i Sverige 1931–65.** Industriens Utredningsinstitut, Stockholm 1957. 475 sider, 38 sv. kr.

Denne forbrugsundersøgelse er foretaget af en gruppe økonomer på *industriens Utredningsinstitut* under ledelse af Ragnar Bentzel. Hovedformålet har været at foretage en *forbrugsprognose*, men derudover får man i bogen en rent deskriptiv oversigt over *forbrugsudviklingen* siden 1931.

Prognosen omfatter ikke forbrugets *omfang*, men dets *sammensætning*. Beregningerne er gennemført under forudsætning af såvel en 3 pct. som en 2 pct. årlig stigning i det samlede forbrug pr. indbygger. Under den første forudsætning bliver det sammenfattede resultat af undersøgelsen følgende:

En 2 pct. stigning i forbruget viser et tilsvarende udviklingsmønster, men kun med en mængdestigning på 27 pct.

De otte hovedgrupper, der er nævnt i tabellen, gennemgås i detaljer i hver sit

	Forbrug 1955 mill. sv. kr.	Udgiftsandel i pct.		Mængdeforøgelse 1955–65 i pct.
		1955	1965	
Levnedsmidler	11.618	42,1	39,5	25
Bolig	3.810	13,8	13,6	36
Beklædning	3.780	6,5	14,3	55
Boligudstyr	1.790	13,7	7,5	67
Husholdningstjenester	693	2,5	2,5	(22)
Rejser	2.805	10,2	11,1	60
Fritid	1.601	5,8	6,3	50
Sygdom og hygiejne	1.473	5,3	5,4	(36)
Ialt	27.570	100,0	100,0	39

kapitel. Det fremgår heraf, hvor store forskelligheder der må forventes inden for de enkelte grupper. I hovedgruppen boligudstyr (med en mængdestigning på omkring 70 pct.) finder man således en betydelig variation mellem symaskiner (med en mængdestigning på kun 3 pct.) og radio- og televisionsapparater (med en stigning på 154 pct.). Som et andet eksempel skal nævnes, at hovedgruppen husholdningstjenester (med en mængdestigning på 22 pct.) dækker over en *nedgang* for arbejdskraft i hjemmet på 40 pct., samtidig med at mængden af radio- og televisionslicenser, telefonsamtaler, breve etc. stiger meget voldsomt.

Den historiske beskrivelse af forbrugets udvikling i de sidste 25 år giver et inspirerende billede af de voldsomme omvæltninger, der har fundet sted i menneskenes levevilkår i det moderne industrisamfund. Analysen af de statistiske oplysninger støttes af et par glimrende indledningskapitler om forbrugsteori og prognoseteknikken skrevet af Ragnar Bentzel. De økonomiske modeller, der er anvendt ved analysen af de enkelte forbrugsgrupper, er konstrueret med fantasi og samvittig-

hedsfuldhed. Præsentationen af de omfattende tidsrækker er i stort omfang sket ved hjælp af overskuelige kurver i teksten, medens man kan finde de tilsvarende taloplysninger i et appendix.

Værdien af prognosen er naturligvis, at man her på en konsekvent måde får samarbejdet alle de forbrugspåvirkende faktorer, man har kendskab til. De ukendte påvirkninger i form af nye varer, produktionsmetoder og salgsteknik, der vil dukke op i fremtiden, kan man selvsagt ikke medtage i en sådan analyse. I enkelte tilfælde er der taget hensyn til ændringer i de relative priser, men som hovedregel bygger prognosen på en forudsætning om uændrede prisrelationer. Medens det er klart, at man for det vanskelige prisproblem må godtage en simpel forudsætning, er det et spørgsmål, om den anvendte vilkårlige hovedregel om konstante prisrelationer er mere realistisk end en anden – lige så vilkårlig – forudsætning om samme prisforskydninger i de næste 10 år, som dem man har haft f. eks. i de foregående 20 år.

Lauge Stetting.

ERHVERVSØKONOMISK TIDSSKRIFT. Pris pr. hefte kr. 5,00, pr. årgang (4 hefter) kr. 18,00. HOVEDREDAKTØR: Professor, dr. phil. Bjarke Fog, Handelshøjskolen, København V., telf. Nora 9260, privat Søborg 1440. AARHUS REDAKTION (nr. 3): Professor Svend Fredens, Aarhus Universitet, Aarhus, telf. Aarhus 34311, privat Aarhus 77916. Lektor, statsautoriseret revisor G. Graversen, Handelshøjskolen, Aarhus, telf. Aarhus 35011, privat Aarhus 40365. KØBENHAVNS REDAKTION (nr. 1, 2 og 4): Lektor, cand. merc. O. Loff, Handelshøjskolen, København V., telf. Nora 9260, privat Hellerup 2160. Lektor, kontorchef P. P. Sveistrup, Københavns Universitet, København K., telf. privat 87 09 14. REDAKTIONSSSEKRETÆR: Vidensk. ass., cand. oecon. Erik Johnsen, Handelshøjskolen, København V., telf. Nora 9260, privat Birkerød 2141. EKSPEDITION OG ADMINISTRATION: Foreningen af Danske Erhvervsøkonomer, landsretssagfører Axel Jacobsen, Lyngby Hovedgade 57 B, Kongens Lyngby, telf. 87 75 25. Trykt hos Hansen & Andreasen, Godthåbsvej 22, København F.